

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ТРИВОЖНОСТІ ТА АКЦЕНТУАЦІЙ ХАРАКТЕРУ У ПІДЛІТКІВ

Сірко Катерина

Емпіричне дослідження особливостей взаємозв'язку тривожності та акцентуацій характеру у підлітків здійснювалося з урахуванням сучасних наукових підходів до розуміння тривожності як багатовимірного психологічного феномену та акцентуацій як індивідуально-типологічних характеристик особистості [1, с. 44–48].

Метою тези є обґрунтування психологічні особливості взаємозв'язку тривожності та акцентуацій характеру у підлітків.

Результати дослідження показали, що у вибірці підлітків переважають гіпертимний, екзальтований, збудливий та циклотимний типи акцентуацій характеру [3, с. 169–171]. Це свідчить про підвищену емоційну реактивність, імпульсивність та схильність до коливань настрою, що може впливати на особливості соціальної адаптації підлітків.

Аналіз показників шкільної тривожності засвідчив, що значна частина респондентів має підвищений рівень тривожності, який проявляється у страху перевірки знань, переживанні невідповідності очікуванням оточення та труднощам у взаєминах з учителями. Подібні прояви можуть бути пов'язані з негативними когнітивними установками та схильністю до переживання соціального оцінювання [2, р. 214–218].

Результати кореляційного аналізу підтвердили наявність статистично значущих взаємозв'язків між акцентуаціями характеру та рівнем тривожності. Зокрема, тривожний, педантичний та збудливий типи акцентуацій позитивно корелюють із показниками шкільної тривожності, що свідчить про підвищену вразливість таких підлітків до стресогенних факторів освітнього середовища [4, с. 51–56]. Водночас гіпертимний та демонстративний типи акцентуацій демонструють нижчий рівень

тривожності, що може свідчити про їхню більшу стійкість до соціального стресу та страху оцінювання. Отже, результати емпіричного дослідження підтверджують наявність психологічно значущого взаємозв'язку між акцентуаціями характеру та рівнем шкільної тривожності у підлітків.

Отримані результати дозволяють стверджувати, що акцентуації характеру є важливим чинником формування рівня тривожності у підлітковому віці. Переважання тривожного, педантичного та збудливого типів акцентуацій пов'язане з підвищеним рівнем емоційного напруження, тоді як гіпертимні риси можуть знижувати інтенсивність тривожних переживань.

Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання для розробки психокорекційних програм, спрямованих на зниження рівня тривожності підлітків з урахуванням їх індивідуально-психологічних особливостей.

Список використаних джерел

1. Прихожан А. М. Тривожність у дітей та підлітків: психологічна природа і вікова динаміка. Київ: Академвидав, 2021. 224 с.
2. Essau C. A. Anxiety Disorders in Adolescents. New York: Routledge, 2020. 328 p.
3. Ружицька І. В. Психодіагностика акцентуацій характеру особистості у підлітковому віці. *Збірник наукових праць*. Вінниця, 2021. С. 169–177.
4. Москалець В. П. Психологія особистості. Київ: Ліра-К, 2021. 364 с.